

A CIVILIZÁCIÓ HÍDJA ÉS A KÖZEL-KELET ÚTJAI

Az oktatás a civilizáció hídja. A múltból a jövőbe vezet, de vajon miként lehetnek a diákok és tanárok a híd pillérei? Honnan, s merre tart a Közel-Kelet? A kérdések a Márton Áron Szakkollégium szakestjein hangzottak el.

Lapunkban (ÉT 2017/26, 820. o.) már tudósítottunk az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) szakmai felügyelete alatt megújuló Márton Áron Szakkollégium (MÁSZ) felépítéséről és terveiről. Cikkünk óta a nyári felvételi eljárásan kilencvenhat külföldi magyar egyetemista nyerte el a szakkollégiumi tagságot és az azzal járó tízhónapos ösztöndíjat. A részben Magyarországon, részben a szülőföldön tanuló szakkollégisták vezetőik irányításával tíz szakmai műhelyben folytatják a kutatómunkát. A szűkebb értelemben vett szakkollégiumi műhelymunka mellett a MÁSZ tudományos előadássorozatot is szervez *MÁSZ-szakestek* címmel. Az egyes szakestek házigazdája mindig valamelyik szakmai műhely: így a meghívott vendég előadása mellett jó alkalom kínálkozik a műhely rövid bemutatkozására.

Az első szakestre 2017. szeptember 26-án került sor a Márton Áron Szakkollégium Kunigunda úti épületében, ahol a házigazda szerepét a Szakkollégium Jogi és Társadalomtudományi Műhelye vállalta, Mezey Barnának, az ELTE prorektorának a vezetésével. Mészáros Tamás szakkollégiumi igazgató köszöntője után rövid áttekintést hallhattak az érdeklődők a műhely kutatási témáiról. A műhely tizenhat hallgatója közül heten erdélyiek, öten a kárpátaljai, négyen pedig a délvidéki régiót képviselik. A külföldi magyarság életét érintő kutatási tervek megvalósításában a Magyar Tudományos Akadémia Kisebbségkutató Intézetének munkatársai segítik a fiatalok munkáját.

A tudományos előadássorozat első vendége Aáry-Tamás Lajos volt. Az oktatási jogok biztosa (közismertebb

néven ombudsmanja) maga is határon túli, marosvásárhelyi születésű, ráadásul szintén szakkollégistaként, a Bibó István Szakkollégium tagjaként végezte egyetemi tanulmányait. *Az oktatás és a jog viszonya* című előadásában elmondta: az oktatási jogok biztosának hivatala bizonyos értelemben hungaricumnak számít. Noha az oktatásban részt vevő szereplők jogvédelmével foglalkozni hivatott intézmények máshol is működnek, a magyar hivatal hatásköre mindkét nagy területre, a közoktatásra és a felsőoktatásra egyaránt kiterjed. Bár az oktatás mint a művelődéshez való jog jelenik meg az alaptörvény szövegében, a jog egyben kötelezettséggel, jelen esetben a tankötelezettséggel is együtt jár. Az oktatásnak a diákok és tanárok mellett fontos szereplői a szülők is, sőt végősorban minden magyar állampolgár, aki adója befizetésével járult vagy járul hozzá a rendszer működtetéséhez. Nem csoda, hogy évi kétezer milliárdos tételével az oktatás a második legjelentősebb „alrendszer” a társadalombiztosítás után.

Az oktatási jogok biztosának hivatala fennállása óta nagyszámú, mintegy huszonegyezer panaszt vizsgált ki. A panaszok kétharmada a közoktatással kapcsolatban érkezik, s ezek többsége elsősorban az iskolai szabályzatok nem megfelelő ismeretéből fakad, de sok vitás helyzetet elkerülhetnénk, ha nagyobb empátiával fordulnának egymás felé szülők és tanárok. Szinte állandóan visszaköszön a túlterheltség kérdése. Sok a házi feladat, nehéz az iskolatáska – hangzik az egyik oldalról. Magas az óraszám,

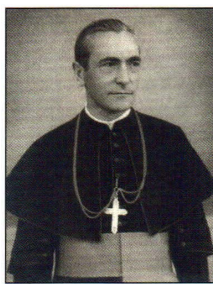
a dolgozatok javítása már otthonra marad – szól a másik oldal panaszja. Egészen más természetű panaszok érkeznek a felsőoktatásból. Visszatérő témát jelent a tanulók szociális helyzetének megítélésével kapcsolatos eljárás, az egyetemi agresszió vagy éppen az akadálymentesítés megvalósításának a nehézsége. Aáry-Tamás Lajos az előadása végén megfogalmazta a legfontosabb kérdést: mi az oktatás célja?

„A válasz nem egyszerű, de talán ha a finn oktatási modellből indulunk ki, az irány legáltalában világosan kijelölhető: Ne hagyjuk meghalni a

szüleinket úgy, hogy nem tanultunk meg tőlük mindent, amit tudnak.”

A második szakestnek, melyre október 25-én került sor, a MÁSZ strukturális felépítésének a modelljét jelentő Eötvös Kollégium épülete adott otthont, az esemény házigazdája pedig a bemutatóköz Bölcseztudományi Műhely volt.

A MÁSZ Bölcseztudományi Műhelyének huszonhárom hallgatója van, összetétele pedig sokszínű. A tagok közül hatan Erdélyből, kilencen Kárpátaljáról, heten a Vajdaságból, egy hallgató a Felvidékről érkezett, s a tagok csaknem fele szülőföldjén folytatja egyetemi tanulmányait is. Mint a műhely vezetőjétől, Takó Ferenc filozófiatörténésztől, az ELTE BTK Japán Tanszékének munkatársától megtudhatta a hallgatóság, hogy a műhelymunka e színességhez alkalmazkodva tevődik össze. A műhelytagok közvetlen, gyakorlati szakmai segítséget kapnak mindennapi munkájuk során, kutatásaikat felkért mentorok segítik. Mindemellett a

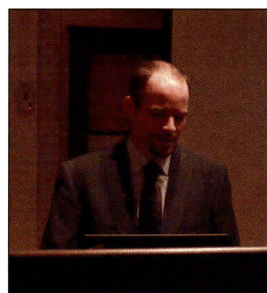
Márton Áron, a névadó

műhely „közös” munkát is folytat, melynek keretében a tagok minden szemeszterben feldolgoznak egy első-sorban módszertani vonatkozású szöveget, amely a különböző területen folytatott tudományos kutatásokhoz elméleti irányból kapcsolódik.

Dezső Tamás assziorológus előadásában a közel-keleti régió történelmét és kultúráját érintő ismereteit felhasználva korunk egyik legtöbbet tárgyalt kérdéskörét, az Iszlám Állam térnyerésének okait és körülményeit helyezte új megvilágításba. *Merre tart a Közel-Kelet? Az Iszlám Állam jelenségétől a migrációs válsáig* című előadásának elsődleges célja az volt, hogy az Iszlám Állam helyi uralma és a térségből Európába való

társadalmi, gazdasági nehézségek – hangsúlyozta az előadó – olyan mély és összetett problémák okozói, melyek megoldására csak a térségbeli országok belső viszonyainak helyreállítása révén nyílhat mód. Dezső Tamás az elmúlt években hat alkalommal látogatott az Iraki Kurdisztánba, ahol a szó szoros értelmében a frontvonalból is rálátása nyílt a régióban folyó küzdelmekre. Felhívta a figyelmet arra, hogy miközben a térség történelmét a síta–szunnita szembenállás határozza meg, a két oldal motivációi eltérők. A szunniták számára a pán-arab eszme, az arab megújulás bír elsődleges jelentőséggel, miközben az iráni síiták, a perzsák és az arab síiták esetében a vallási összetartozás játszik főszerepet.

Az Iszlám Állam, emelte ki Dezső Tamás, nem a szó általános értelmében vett terrorszervezetként jött létre. A szervezet egyik fő célja, hogy teljes egészében megsemmisítse nem csak az iszlám előtti kultúrák minden nyomát, de még a szunnita mecsetek azon erekeit is, amelyek halandóra vonatkozó – vagyis értelmezésük szerint tiltott – imádat tárgyai. Az Iszlám Állam ideológiája vallási értelemben rendkívül szélsőséges, s hasonló mértékben purista, ám épp ebből fakadóan nagymértékben egálitárius is. Az olyan országokban, mint például Pakisztán, ahol a lakosság 35 év alatt 85 millió főről 185 millióra nőtt, széles körben képes tért hódítani egy olyan ideológia,

Takó Ferenc mutatta be a Bölcsészettudományi Műhelyt

Mészáros Tamás szakkollégiumi igazgató mondott köszöntőt

Aáry-Tamás Lajos Az oktatás és jog viszonya címmel tartott előadást

amely a nehéz sorsúak számára a szegénységből való kiúttal, a szociális ellátórendszer kiépítésével, a korrupció felszámolásával kecsegtet.

Azok a problémák, melyek az Iszlám Állam gyors előretörésének táptalajt adtak, nem szűnnek meg a szervezettel együtt. Ahhoz, hogy e problémáknak a mélyére lássunk, meg kell értenünk például a lakosság máig meghatározó

bevándorlás közötti összefüggésre vonatkozó, széles körben elterjedt nézeteket tágabb kontextusban értelmezze, ezáltal pedig rámutasson: téves az a meggyőződés, mely szerint az Iszlám Állam bukásával a közel-keleti régió problémái megoldódnának. Az itt feszülő évszázados etnikai és vallási ellentétek, illetve a népesség rendkívül nagyütemű növekedéséből származó

Ennek eredményeképp a vallási nemzet, nemzetvallás kérdései sajátos módon fonódnak össze a területen, melynek etnikai és vallási összetétele roppant sokféle. Különösen így van ez Szíria nyugati részén, ahol húsznál több etnikai és vallási csoport van jelen, ami óriási mértékben megnehezíti egy esetleges föderális berendezkedés kialakítását.

törzsi és klánalapú szerveződését, továbbá azokat a geográfiai, demográfiai és történelmi körülményeket, melyek a XX. század második felére súlyos helyzetet idéztek elő a Közel-Keleten. Ahelyett, hogy a nyugati országok magát az Iszlám Államot mint jelenséget látnák a migrációs folyamatok hátterében, s e folyamatokat igyekeznének irányítani – ami a problémáknak pusztán „tüneti” kezelését jelenti –, Dezső Tamás szerint a régióban uralkodó szegénységre, s az ennek elsődleges okát jelentő túlnépesedésre kell irányítaniuk a figyelmüket. A nehézségek hosszú távú, helyi kezelése egyre sürgetőbbé válik, tekintetbe véve, hogy a vízkészletek várható átrendeződése a következő két évtizedben tetézni fogja a jelenleg is súlyos társadalmi problémákat, miközben a Nyugat nagyhatalmi továbbra is gazdasági érdekeik mentén, elsősorban kulcsfontosságú olajlelőhelyként kezelik a területet.

Összeállította: **G.Á.**

Hewler városa, az iraki Kurdisztánban

